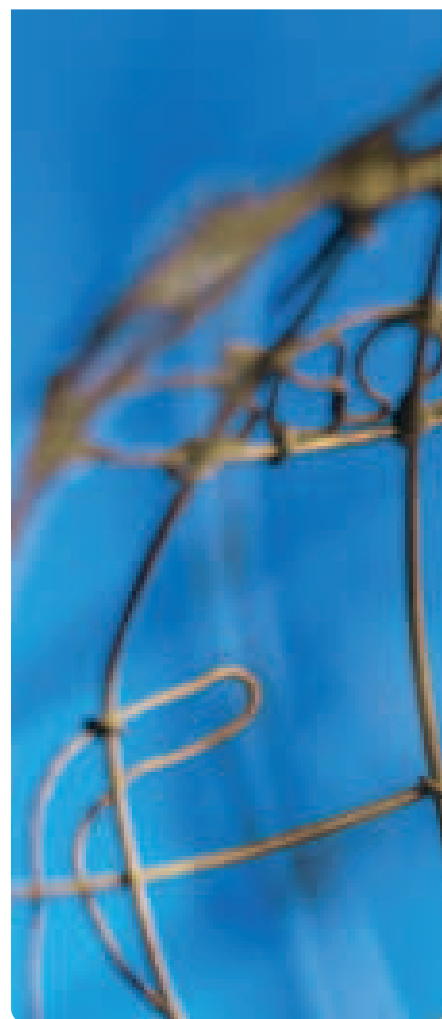

Årsmelding 2004

SENTER FOR INTERNASJONALISERING AV HØYERE UTDANNING

no.D1
2005

SIUs årsmelding 2004

INNHOLD

Innledning
/side 04/

Erasmus Link
/side 07/

Sokrates
/side 07/

Nordplus
/side 11/

**Universitets- og høyskole-
samarbeid med Frankrike**
/side 12/

eLæringsprogrammet
/side 13/

NUFU
/side 14/

Norads stipendprogram
/side 15/

Kulturutdanningsprogrammet
/side 17/

Sørøst-Europa- programmet
/side 18/

Profilering i utlandet
/side 22/

Styrer og utvalg i SIU
/side 24/

Publisert av Senter for internasjonalisering
av høyere utdanning (SIU) i mai 2005.

Ansvarlig redaktør: Bjørn Sandnes

Utforming/www.orangeriet.no

Produksjon/www.reinelinjer.no

Trykk/Bryne Offset

Foto/David Zadig

Opplag/1500

SIU i «ny drakt» og med spennende oppgaver

Senter for internasjonalisering av høyere utdanning (SIU) ble fra 1. januar 2004 etablert som et statlig forvaltningsorgan under Utdannings- og forskningsdepartementet (UFD). I mars fastsatte UFD de nye vedtektene som åpnet opp for et større arbeidsområde, og det ble oppnevnt et nytt styre for den neste 3-årsperioden. Gunn Mangerud ble tilsatt som ny direktør og tiltrådte stillingen 1. august. Året 2004 har vært krevende og spennende med nye oppgaver og endringer i organisasjonen.

SIUs samhandling og samarbeid med sektoren

SIU arbeider for internasjonalisering av utdanningssektoren, og det er svært viktig med samhandling og samarbeid med institusjoner og andre organ med ansvarsområder innen utdannings- og forskningsområdet. Som forvaltningsorgan og kompetansesenter fikk SIU i sin nye rolle en styringsstruktur som sikrer slik samhandling med sektoren, både gjennom representantene oppnevnt etter forslag fra UHR og Nettverk for Private Høyskoler (NPH), og gjennom studentrepresentantene som er svært viktige medspillere. En rekke monitor- og dialogmøter med sektoren har vært avholdt i 2004 med bakgrunn i SIUs nye mandat og oppgaver – og SIU har fått verdifulle innspill og ideer.

Nye oppgaver

De nye vedtektene setter opp fem områder for SIU: Programforvaltning, profilering av Norge som studie- og forskningsland, informasjon og kommunikasjon, kompetansebygging for å fremme internasjonalt samarbeid i sektoren samt rådgivning, utredning og servicefunksjon.

Profilering av Norge og rådgivning, utredning og servicefunksjon for myndighetene er nye oppgaver som vil styrke SIU som et kompetansesenter for internasjonalisering. Flere utredningsoppgaver ble

gjennomført for departementet i 2004, bl.a. knyttet til kinesiske studenter i Norge og til bilaterale avtaler med utvalgte europeiske land.

UFD har som mål å skape bedre nasjonal samordning av de internasjonale satsingene og ønsker derfor å overføre en del oppgaver til SIU. I 2004 har man derfor utredet og forberedt overføring av kvoteordningen, tilleggstipendordningen, og Senter for universitets- og høgskolesamarbeid med Frankrike (SUHF). Det ble bestemt at alle disse fra årsskiftet 2004/2005 i sin helhet skulle forvaltes av SIU.

Ingen har tidligere hatt et samlet nasjonalt ansvar for profilering av Norge som studie- og forskningsland. SIU tok i 2004 initiativ til å kartlegge arbeidsområdet. Det har blitt gjennomført en rekke møter med utdanningsinstitusjoner, organisasjoner og forskjellige myndigheter i Norge, samt møter med SIUs søsterorganisasjoner i Norden og noen andre europeiske land. Hensikten med disse møtene har vært å samle kunnskap om og oversikt over hva norske institusjoner gjør av internasjonal profilering, samt å analysere og vurdere andre lands innsats på dette området. Det skal i 2005 arbeides videre med dette i samarbeid med UFD, UD, studentorganisasjonene og UHR.

Profilering av Norge og rådgivning, utredning og servicefunksjon for myndighetene er nye oppgaver som vil styrke SIU som et kompetansesenter for internasjonalisering.

Viktige arenaer

For aktuelle tema og for de ulike programområder har SIU i 2004 til sammen arrangert 14 seminar, kurs og konferanser.

Det å skape relevante møteplasser og arrangere seminar har vært, og vil være, et viktig virkemiddel i SIUs internasjonaliseringsarbeid.

For femte gang arrangerte SIU derfor et seminar med institusjonspartnere i Sør for å diskutere og lytte til deres råd om veien videre i NUFU-programmet. Seminaret ble denne gangen holdt på Makerere Universitetet i Kampala, Uganda og gav viktige innspill i prosessen med å planlegge NUFUs tredje periode. På forsommeren arrangerte man for andre gang et kurs for internasjonale koordinatører fra institusjonene. Det ble denne gangen holdt på Høgskolen i Agder, Kristiansand.

En spennende fremtid

Med utgangspunkt i de nye vedtektene har SIU i 2004 startet en omfattende prosess som skal lede fram til en strategiplan.

Internasjonalisering av høyere utdanning er en av de sentrale delene av Kvalitetsreformen og er en kontinuerlig prosess i utvikling. Det skaper spennende utfordringer, men også høye krav. Norge har også, gjennom å arrangere neste års ministerkonferanse i Bergen satt internasjonalisering av utdanning høyt på den politiske agenda. I samhandling med norske utdanningsinstitusjoner ser SIU frem til å bidra til økt kvalitet i utdanning og forskning!

STYRET I SIU I 2004:

1. rekke fra v.: Ingvild Broch, Irene Dahl Andersen, Ann Kristin Norum (nestleder), Gunn Mangerud (direktør i SIU)
2. rekke fra v.: Paul J. Manger, Aslak Solumsmoen, Erik S. Evans (fast møtende vara), Gunnar Breivik, Knut Brautaset (leder)

CONSUMER CITIZENSHIP NETWORK

Med forbrukarmakt for berekraftig utvikling

ØYSTEIN VIDNES (tekst)

– Vi ønsker å hjelpe samfunnet til å finne alternative løsninger for å skape ei berekraftig utvikling, gjennom nye innfallsvinklar på forbrukarmakt, medborgarskap og miljø, seier Victoria W. Thoresen, prosjektleiar for Consumer Citizenship Network, eit tematisk nettverk i Erasmus.

– Vi treng å femne breitt for å få med alle aspekta i dette fagfeltet, dei dagsaktuelle, dei vitskapelege og dei politiske. Dei ulike instansane har felles interesser, men svært ulike virkeområde og innfallsvinklar. Eit slikt nettverk er difor av stor verdi for dei som er med, men òg for samfunnet, seier Thoresen.

Det omfattande nettverket som starta opp i 2003 og har ein prosjektperiode på tre år, vert koordinert frå Høgskolen i Hedmark. I tillegg til utdanningsinstitusjonar har dei med seg mellom anna UNESCO (FN sin organisasjon for utdanning, vitskap og kultur), UNEP (FN sitt miljøprogram) og forbrukarorganisasjonen Consumers International. I tillegg til midlane frå Erasmus, får prosjektet òg finansiering frå Utdannings- og forskingsdepartementet og Barne- og familiedepartementet.

Spesiell kompetanse

– Hovudtanken bak prosjektet har vore å utvikle tanken om forbrukaren som ein aktiv medborgar. Vi vil at alle skal tenkje kritisk medvite på konsekvensane av dei vala ein gjer som forbrukar, ikkje berre for ein sjølv, og ikkje berre nasjonalt, men òg internasjonalt, fortel Thoresen.

Held fram på neste side

Eit viktig aspekt ved nettverket er difor den direkte kontakten med skulen. Som del av prosjektet har dei mellom anna laga ein læreplan-analyse og utvikla ei eiga lærarrettledning i forbrukar- og medborgarskap.

– Når ein har undervist i skulen om enkeltindividet som borgar og forbrukar, har det vore knytta til dei rettane den enkelte har, men gjennom dette prosjektet ønskjer vi å knyte det like mykje opp til ein tanke om ansvar. Utfordringa er: korleis kan alle få tilfredsstilt sine eigne behov og samtidig bidra til ei berekraftig utvikling?

Det var den spesielle kompetansen Høgskolen i Hedmark har utvikla på feltet som gjorde at dei vart oppfordra til å søkje på eit slikt prosjekt. Erasmus-nettverket hadde ein forløpar i Comenius-nettverket «Developing consumer citizenship», som starta i 2001, også med Høgskolen i Hedmark som koordinator. Her var det deltakarar frå sju land. Ein hadde med seg både lærarutdanning, forbrukarorganisasjonar, andre uavhengige organisasjonar, og i tillegg utdanningsstyresmaktene.

Gjensidig utbytte

Fagfeltet er ein kombinasjon av tre ting, forbrukarlære, opplæring i medborgarskap og miljøundervising.

– Dette er tema som endrar seg frå dag til dag. Dersom ein skal undervise eller forske i dei, så må ein halde seg oppdatert. Vi ønskte å kombinere dagsaktualitet med det faglege, og det lykttest vi med, på den måten at alle dei ulike partane i nettverket har noko å bidra med til dei andre, påpeikar Thoresen.

Forskingsinstitusjonane bidreg med fagleg innsikt til lærarane og dei uavhengige organisasjonane. Forskingsverda på si side treng den motivasjonen som kjem frå sivilsamfunnet.

– Utfordringa er å skape kontakt og utvikle ein god dialog mellom dei ulike partane. Med dette nettverket skaper vi ein arena der denne kontakten får høve til å utfalde seg, meiner Thoresen.

Framover har prosjektleiinga planar om å utvide nettverket til å omfatte fleire land, også utanfor Europa.

Store konferansar

Og aktiviteten går ikkje berre føre seg i det stille. I fjor arrangerte nettverket ein stor konferanse i Paris, med meir enn 50 foredrags-haldarar. Resultatet har no kome i bokform. I år vil dei mellom anna stå bak den norske opninga av FNs utdanningstiår, i form av ein konferanse 15. mars, på den internasjonale forbrukardagen. Her blir det deltaking frå Utdannings- og forskingsdepartementet, Miljødepartementet, Utanriksdepartementet, UNESCO, UNEP og mange fleire.

– Sjølv synest eg det er fagleg svært givande å drive slike prosjekt. Sjølv sagt er det krevjande, med mykje administrasjon, men ein møter så mange folk med engasjement, andre perspektiv, idealistisk engasjement, som i seg sjølv gjer det så inspirerande at det er verdt alt saman, seier ei engasjert Victoria W. Thoresen.

Vidareføring av Erasmus Link

Erasmus Link er «skuggeprogrammet» til Erasmus som vart lansert i 2003 på bakgrunn av løyvingar frå det norske Utanriksdepartementet og Utdannings- og forskingsdepartementet. Programmet skulle fylle Erasmus-programmet sin funksjon overfor dei tolv dåverande kandidatlanda til EU. Frå 2004 vert Erasmus Link ført vidare med støtte til student- og lærarutveksling med Romania, Bulgaria og Tyrkia, medan resten av landa gjennom EU-medlemskapet vart tilgjengelege for vanleg Erasmus-samarbeid.

I skuleåret 2003/2004 oppheldt 149 studentar seg i Noreg. Gjennomsnittsopphaldet var på rundt 4,7 månader. Polen og Ungarn var dei største sendarlanda. 57 fagleg tilsette kom til Noreg, medan 58 reiste ut. Ungarn var det største sendarlandet med 20 fagleg tilsette, medan dei tok imot 14. Restmidlar på ca. ein halv million kroner er overført til inneverande studieår til samarbeid med Bulgaria, Romania og Tyrkia. For 2004/2005 blir det også gitt stipend til norske studentar, slik at utvekslinga no er meir basert på jamvekt.

Frå 2004 vert Erasmus Link ført vidare med støtte til student- og lærarutveksling med Romania, Bulgaria og Tyrkia.

Framleis Erasmus-auke

2003/2004 var eit positivt år for Erasmus i Noreg, med auke i både student- og lærarmobiliteten. Særleg er auken i studentmobiliteten gledeleg, ei utvikling som heldt fram frå året før.

Med 1156 utreisande studentar nådde ein den høgaste deltakinga sidan 1996-97 og den tredje høgaste nokon sinne. Framleis er vi eit stykke frå målet om å nå eit gjennomsnittleg nivå for EUR18-landa, men pila peikar for første gang på fleire år heilt eintydig i rett retning. Auken var på 14,5 prosent i høve til 2002/2003, og tilbakemeldingane frå institusjonane tyder også på at interessa framleis er aukande, noko som ber bod om ei positiv utvikling også framover. Ein går ut frå at Kvalitetsreformen og SIUs marknadsføring av Erasmus dei siste åra er viktige grunnar til at mobiliteten aukar.

Klare trendar

Trendane for kva land studentane ønskte å reise til gav klare utslag på statistikken. Spania sin vekst, som vart broten i 2002/2003, var på 43 prosent. Landet tronar igjen suverent på toppen som norske Erasmus-studentar sitt mest populære studieland med 231 studentar, noko som tyder at ein femdel av alle Erasmus-studentane drog til Spania. For Frankrike er situasjonen motsett, og landet fall frå første til fjerde plass.

Etter fleire år med nedgang i mobiliteten opplevde Tyskland eit oppsving i 2002/2003. Denne utviklinga heldt fram, og Tyskland var det nest mest populære landet. Å få meir utveksling til Tyskland har vore ønska, fordi landet er ein viktig partner for Norge både politisk, kulturelt og økonomisk. SIU har vendt seg til Tyskland i mykje av informasjonsarbeidet sitt dei siste åra, noko det er gledeleg å sjå resultat av no. Austerrike held òg fram ei positiv utvikling frå året før, og det tyskspråklege Europa verkar dermed å vere meir attraktivt på studentane enn for nokre år sidan.

Også tala for Italia, Hellas, Portugal og dei nordiske nabolanda Sverige og Danmark er positive. Finland står derimot meir eller mindre stilt på same nivå med berre 15 norske studentar. Dette er paradoksalt, i og med at Finland relativt sett er eit av dei mest populære landa i Erasmus, med over 5 000 innreisande studentar siste året. For å gjere noko med denne situasjonen, arrangerte SIU i samarbeid med systerorganisasjonen CIMO i Finland i januar 2005 eit kontaktseminar for norske og finske universitet og høgskular. Det var over 50 deltakarar frå Noreg på dette seminaret, noko som tyder på stor interesse for å auke samarbeidet med Finland.

Held fram på neste side

Meir lærarutdanning, kunst og helsefag

Blant fagområda er det framleis økonomi som dominerer, med ein knapp firedel av den totale studentmassen. Dette speglar tilhøvet i Europa for øvrig. Auke finn vi elles i lærerutdanning, kunst og helsefag. Innanfor humaniora er det derimot nedgang, medan språkfag står meir eller mindre stille, på eit langt lågare nivå enn for nokre år tilbake.

Fleire av dei statlege høgskulane har opplevd svært kraftig auke i studentmobiliteten. Blant universiteta peikar NTNU seg ut med ein kraftig auke og den suverent høgaste mobiliteten. For dei andre universiteta er det ingen dramatiske endringar; ein liten auke for Universitetet i Bergen, og ein liten nedgang for Universitetet i Oslo. Begge desse bør ha potensial for å sende ut langt fleire studentar.

Auken i lærarmobiliteten i 2003/2004 var på 5 prosent, og i alt nytta 245 fagleg tilsette seg av Erasmus-programmet. Dette er det høgaste talet nokon sinne, men likevel vil SIU seie seg til dels skuffa over resultatet. Mange andre land rapporterer langt sterkare auke. 59

lærarar reiste ut på Erasmus Link i 2003/2004, og når denne aktiviteten no blir kopla til Erasmus-programmet blir det difor forventa ein auke i lærermobiliteten neste år.

Det er dei statlege høgskulane som har best deltaking i denne delen av programmet. Dei fire universitetene står for halvparten av studentutvekslinga, men berre for 13 prosent av lærarutvekslinga.

Samarbeid med dei nye EU-landa

Frå og med det inneverande året er det ti nye land vi kan samarbeide med i Erasmus. Allerede i 2003/2004 var det lærarutveksling innan Erasmus med Slovakia og Tsjekia. Gjennom Erasmus Link var det stor aktivitet når det gjaldt lærarutveksling, men den store utfordringa no består i å få norske studentar til å søkje seg til desse landa; førebelse tilbakemeldingar frå institusjonane tyder ikkje på overveldande interesse. Det er likevel ingen tvil om at sjansane til å auke omfanget av den norske Erasmus-deltakinga aldri har vore større enn no, og Kvalitetsreformen vil framleis gi eit viktig bidrag.

PARIS

Stor interesse for Comenius

Comenius-programmet er viktig for den norske skulen. Etter at programmet vart oppretta i 1995 har meir enn kvar tredje norske skule delteke i programmet, anten gjennom prosjekt eller individuelle stipend.

Søknadsmassen til Comenius-prosjekt auka i 2003/2004 med 14 prosent i høve til året før. I 2004 tok SIU imot 323 søknader om støtte til Comenius-prosjekt, og det var midlar til å støtte 70 prosent av desse, noko som utgjer 233 prosjekt. Støtta til kvart av prosjekta auka òg, på grunnlag av at mobiliteten framleis går opp. Lærarane ønskjer å reise til dei landa dei samarbeider med, og dette er også sentralt for å få mest mogleg ut av eit prosjekt. Gjennom direkte møte med kollegaer, elevar og skular i andre land, får ein nye impulsar, og dessutan ei anna forståing av det språklege mangfaldet, noko som er eit av dei viktigaste måla til Comenius-programmet. Då EUs handlingsplan for språkleg mangfald i Europa vart lansert i 2004, var nettopp Comenius-programmet heva fram som eit av dei viktigaste verkemidla for å nå måla i planen.

Mellom tiltaka SIU brukar for å rekruttere nye skular til Comenius, er kontaktseminar og førebuande besøk. Dette har vist seg som svært effektive tiltak for føremålet. Tala viser at 9 av 10 deltakarar på slike seminar og besøk kjem med i samarbeidet om ein prosjektsøknad i løpet av det første året etter deltakinga. SIU prøvar også gjennom

desse tiltaka å sikre ei jamnare geografisk deltaking, der skular i underrepresenterte fylke vert særleg bedne. SIU arrangerte to kontaktseminar i Noreg, eit i Stjørdal og eit på Lillehammer.

Særleg sterk er den norske deltakinga i såkalla skuleutviklingsprosjekt. Målet med desse prosjekta er å betre skuleleiing og pedagogisk praksis, og det blir lagt vekt på utprøving av leiingsformer og pedagogisk nytenking.

Framleis er ordninga med etterutdanningsstipend til framandspråklærarar for dårleg nytta. Det kom inn 99 søknader, 72 vart innfridde. Det mest populære språket er spansk.

Den niande utgåva av informasjonsavisa Europavegen vart gitt ut i 2004, i samarbeid med Teknologisk Institutt (som administrerer Leonardo da Vinci-programmet) og Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (som administrerer Ung i Europa-programmet). Avisa blir distribuert til alle skulane i landet, i tillegg til andre institusjonar og personar som arbeider med utdanning og ungdomsarbeid. Det er grunn til å tru at dette framleis er eit viktig bidrag til å spreie informasjon om Comenius, i tillegg til fleire av dei andre programma SIU administrerer. Med jamne mellomrom sender SIU òg ut eit eige nyheitsbrev om Comenius.

GRUNDTVIG

Samarbeid på tvers

Norske institusjonar markerer seg godt i den sentralstyrte delen av Grundtvig-programmet. I den nasjonalt styrte delen har Noreg fått ein formidabel budsjettauke på grunnlag av stor søknadsmengde.

Grundtvig er EUs program for europeisk samarbeid innan vaksne si læring. Målgruppa for programmet er alle som legg til rette for vaksne si læring: utdanningsinstitusjonar, bibliotek, museum, arbeidsliv og frivillige organisasjonar.

Norske institusjonar deltek i tolv av i alt 70-80 større prosjekt som årleg får EU-kommisjonen si støtte. Dette er svært bra deltaking frå norsk side. Dei norske deltakarane nyt stor tillit i Grundtvig-programmet og har hatt innverknad på utviklinga av programmet. VOX er mellom institusjonane som markerer seg aller sterkast. Dei koordinerer to store europeiske nettverk: Eit med lese- og skrivevanskar som tema, og eit om familieundervising. Til saman er det seks prosjekt som har norske koordinatarar.

Ein kan også seie at Grundtvig-programmet har vore viktig på nasjonalt plan. Det har spora til samarbeid på tvers av institusjonstypar, til dømes mellom utdannings- og kulturinstitusjonar. På to så ulike felt som fengselsundervising og undervising i norsk som framandspråk kan ein seie at Grundtvig-programmet har hatt innverknad. Ofte har dei norske deltakarane byrja i det små, med mindre læringspartnarskap, for så å gå over til å bli drivande krefter i større prosjekt.

I den nasjonale delen av programmet vart det i 2003/2004 gitt støtte til 28 læringspartnarskap og 23 individuelle stipend. 23 norske institusjonar deltok på kontaktseminar eller førebuande besøk i utlandet. Etter 2003/2004 kom det ei budsjettauke for Grundtvig i Noreg på 40 prosent. Bakgrunnen for dette er at budsjettfordelinga i stor grad blir bestemt av kor mange søknader ein hadde året før. Det relativt store talet på søknader resulterte i større tildelingar. I løpet av 2004 vart bemanninga på Grundtvig-programmet auka med ei halv stilling. Tanken bak dette er å nå betre ut, mellom anna ved å styrke informasjonsarbeidet. SIU vonar at dette kan føre til vidare auke i aktiviteten.

Arion-deltakinga på godt nivå

Arion er eit av dei eldste tiltaka til Europakommisjonen, og skal fremja kunnskap om og kjennskap til utdanningssystem på tvers i Europa. Det er det einaste tiltaket som er retta utelukkande mot spesialistar og avgjerdstakarar innanfor utdanning, og ikkje har fagpersonar som målgruppe. Fagpersonar kjem inn i kraft av si administrative stilling i utdanningssystemet.

Kvart år sender Europakommisjonen ut om lag 1700 spesialistar på om lag 200 kurs innanfor 25 hovudområde som kvart år blir bestemt i ei årleg utlysing. Stipenda er fordelte etter folketal og til ein viss grad etter kapasitet, og Noreg hadde for studieåret 2003/2004 34 plassar i utlandet. Noreg har hatt i gjennomsnitt fire kurs kvart år opne for utanlandske spesialistar. Desse har for det meste vore arrangerte av Statens utdanningskontor, men også fylke og kompetansesenter har vore mellom arrangørane.

Det er SIU, i kraft av si stilling som nasjonalkontor for Sokrates, som handsamar søknadene, nominerer kurshaldarar og stipendiatar til Brussel og står for utbetaling og rapportering i etterkant. SIU har motteke i gjennomsnitt om lag 80 søknader kvart år. Finansieringa er ikkje noko problem, og deltakinga har alltid vore god med få avmeldingar. Fordelinga mellom kjønn har også vore betre enn i mange andre land, til dels med overrepresentasjon av kvinner på søkjarlistene. Dei norske kursa har hatt godt ord på seg for høgt fagleg nivå, god leiing og oversiktleg praktisk organisering. Så langt har vi ikkje opplevd avlyste kurs.

SIU som medadministrator for Nordplus

Som følge av ei omorganisering vart hovudadministrasjonen for Nordplus-programmet frå januar 2004 flytta frå SIU til CIMO i Finland, som difor òg skulle ta seg av søknadshandsaminga. Noregs Forskringsråd vart medadministrator for programmet, i samarbeid med SIU, for informasjon og rettleiing i Noreg.

Det vart tidleg klart at det elektroniske systemet som Nordplus-familien skulle nytte seg av til dette arbeidet, ikkje kunne bli ferdig til søknadsfristen for Nordplus, og i januar gjorde CIMO og SIU, i forståing med Nordisk Ministerråd, ein avtale om å nytte SIUs allereie gjennomprøvde elektroniske administrative system for å motta søknader på vegner av CIMO. SIUs oppgåve var, i tillegg til å motta søknadene i sin database, å rettleie søkjarane i prosessen og sende det endelege resultatet til CIMO. 331 søknader kom inn. Alle vart nøye kontrollert og kvalitetssikra av SIU før oversending til CIMO.

I arbeidet med medadministrasjon av Nordplus, har SIU delteke på nettverksmøter med norske koordinatorar og partnerar, gitt råd og rettleiing til søkjarar, initiert nye nettverk og informert om programmet på ei rekkje seminar og konferansar. Vi torer å seie at dette ikkje har vore avgrensa berre til Noreg, for på grunn av tidlegare administrasjon av programmet har mange søkjarar vendt seg til oss også frå andre nordiske land. SIU har delteke på medadministrasjons- og drøftingsmøter saman med dei andre nordiske kontora som styrer Nordplus-familien, og også vore med i sjølve vedtaksprosessen før innstillinga til HØGUT.

SIU har delteke på nettverksmøter med norske koordinatorar og partnerar, gitt råd og rettleiing til søkjarar, initiert nye nettverk og informert om Nordplus på ei rekkje seminar og konferansar

Ein sentral del av verksemda er å informere om studium i Frankrike.

Universitets- og høgskolesamarbeid med Frankrike

Frå august 2004 har Senter for universitets- og høgskolesamarbeid med Frankrike (SUHF) vore innlemma som ein del av SIU. SUHF vart oppretta i 1988 og har opphavet sitt i den såkalla Trollavtalen som vart inngått mellom Noreg og Frankrike i 1986. Trollavtalen omfatta økonomisk, industrielt og vitenskapleg samarbeid og har utvilsamt vore eit vesentleg bidrag til styrking av det bilaterale tilhøvet mellom Frankrike og Noreg.

SIUs nye bilaterale program med Frankrike skal stå til teneste for alle norske utdanningsinstitusjonar i Noreg med informasjon om studier i Frankrike og hjelpe studentar og vitenskapleg tilsette/forskarar til studier og samarbeid på universitets- og høgskulenivå.

Lånekassen sin statistikk viser at det i 2003/2004 var 489 gradsstudenter og 330 norske delstudentar i Frankrike. 106 av gradsstudentane var formidla gjennom ordninga – i overkant av 20 prosent. Dette viser at SIUs nye bilaterale program yter eit vesentleg bidrag til formidlinga av norske studentar til Frankrike.

Informasjon og tilrettelegging

Ein sentral del av verksemda er å informere om studium i Frankrike, på vidaregåande skular, universitet og høgskular, mellom anna gjennom eigne informasjonsturnear, der franske lærarar og norske studentar deltek. Til dømes vart 18 vidaregåande skular besøkte i løpet av ei veke i oktober 2004. Dette er tiltak skulane set stor pris på. Berre til Toulouse er det sidan starten i 1990 rekruttert elevar frå 115 vidaregåande skular i Noreg. I 2004 formidla SIU informasjon om Frankrike på sju utdanningsmesser i Noreg.

SIU fekk frå august 2004 ansvaret for tilrettelegginga av enkelte studium i Frankrike. Arbeidet med å planlegge slik tilrettelegging går tilbake til 1984, fire år før SUHF vart oppretta, og kom i stand fordi ein hadde erfart at det var mykje vanskelegare å få til opptak av norske studentar i Frankrike enn i andre land. Det blir kravd langt meir og annleis tilretteleggingsarbeid for å få ein sivilingeniør- eller økonomistudent til Frankrike enn til dømes til USA eller Storbritannia.

Etter meir enn 16 år med kontaktskapande arbeid har SUHF opparbeida personlege kontaktar – oftast med leiinga – på svært mange høgare utdanningsinstitusjonar i Frankrike. Dette kontaktnettet blir no gjennom SIU stilt til disposisjon for norske universitet og høgskular, samtidig som SUHF kan hjelpe til med å opprette kontakt på andre institusjonar. Det meste av tilretteleggingsarbeidet som er gjort til no tek sikte på at studenten skal oppnå ein fransk grad. Studentar får også hjelp til å komme inn i kortare delstudier i Frankrike. Dette har ofte vore Erasmus-studentar, men også andre studentar.

Første runde for eLæringsprogrammet

Synergi-effekt i Toulouse

Dei to største studietilboda under den bilaterale ordninga er det femårige studiet til sivilingeniør (master i teknologi) på INSA Toulouse og det seksårige økonomistudiet (master i økonomi) ved Université Toulouse I, Sciences Sociales. Ved det førstnemnde er det no 39 norske studentar. Om hausten vart det femtande kullet med elleve nye studentar teke opp på grunnlag av eksamen frå norsk vidaregåande skule. SUHF/SIU stod for rekrutteringa og arrangerte opptaksprøvene saman med INSA. Ved Université Toulouse I er det 55 norske studentar ved økonomistudiet. SIU har no saman med Université Toulouse I ansvaret for opptaket. Rapportane frå begge universiteta er svært positive, og dei norske studentane sine resultat ligg i snitt faktisk over dei franske studentane sine karakterar.

Å ha begge studieopplegga i ein by skapar synergi-effektar ved at dei prosjektansvarlege ved dei to studiestadene kan lære av kvarandre. Samarbeidspartnarane våre stadfester at dette har slått til.

Gjennom SUHF overtok SIU også ein avtale om eit eitt-årig studieopplegg i omsetjing, med det som blir rekna som Europas fremste høgskule for omsetjar- og tolkutdanning, École Supérieure d'Interprètes et de Traducteurs (ESIT) i Paris. Dette skjer i samarbeid med Universitetet i Oslo. Studiet starta i oktober 1998. Lånekassen dekkjer skulepengane.

SIU overtok også ansvaret for å informere om andre utvalde studium og arrangerer på vegner av institusjonen opptaksprøver til enkelte av desse. Dette inkluderer administrasjon og koordinering av den norske siden av Fransk-Norsk Senter for Utveksling og Samarbeid ved Universitetet i Caen Basse-Normandie. OFNEC tilbyr både kurs og tenester på ulike felt, deriblant kontakt mellom norske og franske forskingsmiljø og studieopphald for lærarar og skuleklassar.

Den første søknadsrunden på eLæringsprogrammet gav god uttelling for norske e-læringsmiljø. Heile seks institusjonar er inne anten som partnerar eller som koordinator av i alt 25 innvilga prosjekt.

På nokså kort varsel i vår sette norske miljø seg ned og sende søknad til den første utlysinga i e-læringsprogrammet. Tre norskkoordinerte søknader kom inn av totalt 309 i heile Europa. 25 blei innvilga støtte. Etter søknadsrunden står Noreg igjen med ein norskkoordinert søknad og fem partnerar på fem prosjekt. Den norske søknaden vart jamvel vurdert som ein av dei beste innanfor sitt kapittel. Det er TISIP i Sør-Trøndelag som står bak denne.

Pedagogikk

Utdanning og læring er midt oppe i ein periode med grunnleggjande endringar mot eit samfunn der livslang læring spelar ei sentral rolle. For å møte desse utfordringane har Europakommisjonen sett i verk ei rekkje tiltak. Eit av desse er eLæringsprogrammet. Her skal det ikkje først og fremst vera sjølv teknologien som er det viktigaste. No er det korleis og når vi skal bruka e-læring på beste måte i skulen, på universitetet, i opplæring og på arbeidsplassen. I dag er det pedagogikken, praksis og innhaldet som er det viktigaste.

Hovudmålsetjinga for eLæringsprogrammet er difor å støtta og vidareutvikla effektiv bruk av IKT innanfor dei europeiske utdannings- og opplæringsssystema for å auka kvaliteten og fremja tilpassing til samfunnets krav i samband med livslang læring.

Programmet fell i fire delar:

Tiltak 1: Utbreiing av digital dugleik

Tiltak 2: Europeiske virtuelle universitet

Tiltak 3: e-partnerskap mellom europeiske skular på grunn- og vidaregåande steg og fremje av lærarutdanning på området, eTwinning

Tiltak 4: Tverrgående tiltak og tilsyn med handlingsplanen for e-læring

Programmet skal støtta mellom anna pilotprosjekt, utvikling av metodar, verktøy og praksis innanfor e-læring, nyskapande tiltak gjennom nettverk og partnerskap, europeisk samarbeid og teknisk bistand for e-læring.

Programmet har for perioden 1. januar 2004 til 31. desember 2006 44 millionar euro til disposisjon.

SIU overtok administrasjonen av programmet i 2004. Tiltak 3, eTwinning, har nasjonale støttefunksjonar i kvart einskild land som skal informera og tilretteleggja. I Noreg ligg denne funksjonen i Utdanningsdirektoratet. Samarbeidet under dette tiltaket skal gå føre seg på Skolenettet.

Fokus på faglige resultater

Oversjøisk seksjon ved SIU administrerte i 2004 stipend-, utdannings- og forskningssamarbeidsprogram med et samlet programbudsjett på vel NOK 156 millioner kroner. Studentdrevet forskning er SIUs viktigste instrument for utvikling av ny kunnskap i Sør og i Øst. De fleste programmene bruker master- og dr.gradsstudenter som virkemiddel for kunnskapsutvikling og kapasitetsbygging. Alle seksjonens programmer har som mål å bidra til bedre institusjonell kapasitet ved utdanningsinstitusjoner i Sør og Øst. NUFU og Øst-europaprogrammene har vektlagt det likeverdige partnerskapssamarbeidet. Norads stipendprogram er primært et norsk program, men utviklet i 2004 nye samarbeidsmodeller med Sør-institusjoner, særlig gjelder dette ved Norges Landbrukshøgskole (nå UMB), Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) og Universitetet i Oslo (UiO).

Prosjektformidling i NUFU

Via NUFUs prosjektsider på siu.no blir nye vitenskapelige publikasjoner registrert kontinuerlig. Et eksempel er NUFU-prosjektet «Biodiversity and Plant-Animal Interactions in Uganda». Prosjektet er et samarbeid mellom forskere ved Makerere universitetet i Uganda og Universitetet for miljø- og biovitenskap i Norge. Prosjektet har som mål å studere biodiversitet og interaksjon mellom planter og dyr i forhold til blant annet økologi, klima og ressursforvaltning. Prosjektet finansierer ni Ph.D.-studenter. For dette prosjektet alene ble det registrert 24 vitenskapelige artikler under www.siu.no/nufu/projects. Oversikten på siu.no gjør det mulig både for lekfolk og fagpersoner å følge med på faglig produksjon i NUFU. Tabell 1 viser oversikt over bøker og artikler som var registrert per 7.3.2005 i NUFU.

TABELL 1: FAGLIG PUBLISERING I NUFU I 2002, 2003 OG 2004

Publikasjonsform	2002	2003	2004	SUM
Artikler	115	142	223	480
Bøker	27	35	34	96
Andre publikasjoner	211	198	108	517

Mastergrader på Norads stipendprogram

Norads stipendprogram gir i all hovedsak støtte til mastergradsstudenter som tar sin grad i Norge. Programmet tar opp studenter med permisjon fra arbeidslivet i institusjoner og foretak. Studentene kan komme både fra offentlig og privat sektor, men opptaket er avgrenset til land som er prioritert for norsk bistandssamarbeid i Afrika, Asia og Latin-Amerika. Tabell 2 viser antall studenter som er uteksaminert med mastergrad i 2004. Mastergradsoppgavene er dokumentert i stipendprogrammets database (www.siu.no/vitenskapsproduksjon). Flere og flere studenter publiserer sine oppgaver elektronisk.

TABELL 2: MASTERGRADSOPPGAVER FORDELT PÅ LAND OG KJØNN

Land	Kvinner	Menn	Totalt
Bangladesh	2	3	5
Bhutan	0	1	1
Botswana	1	0	1
Eritrea	1	1	2
Etiopia	3	8	11
India	1	1	2
Malawi	5	2	7
Mali	0	1	1
Mosambik	3	0	3
Namibia	1	0	1
Nepal	4	3	7
Pakistan	2	2	4
Sør Afrika	1	2	3
Sri Lanka	1	1	2
Tanzania	5	3	8
De palestinske områdene	0	1	1
Uganda	9	3	11
Vietnam	3	3	6
Zambia	3	0	3
Zimbabwe	1	1	2
Totalt	46	35	81

Global Knowledge

Nytt magasin for fag- og samfunnsdialog

I 2004 ga SIU ut første nummer av magasinet Global Knowledge. Etter en meget god mottakelse har SIU valgt å publisere magasinet fast med flere årlige utgivelser. Viktigste målgruppe for magasinet er akademikere, studenter, administrativt personale og politiske aktører i sektoren for samarbeid innen høyere utdanning. Magasinet skal være grenseoverskridende og vektlegge møter mellom ulike vitenskapelige og kulturelle tradisjoner i forsknings- og utdannings-samarbeid. Første nummer i 2004 hadde demokrati som tema, med reportasjer blant annet fra Malawi, Uganda, Palestina, Bangladesh, Sàpmi og Balkan. Global Knowledge blir publisert på engelsk, og første nummer ble distribuert i 63 land. SIU har som mål å bruke journalister og fotografer fra Sør i Global Knowledge.

Reorganisering av SIUs Sør- og Øst-samarbeid

Oppgavene for Oversjøisk seksjon er fra 1. januar 2005 delt mellom Gruppe for utviklingssamarbeid (GUS) som blant annet forvalter NUFU, Norads stipendprogram og Norads kulturutdanningsprogram og Gruppe for internasjonale samarbeids-tiltak (GIST) som blant annet forvalter Øst-europa-programmene og Kvoteordningen, som SIU overtok fra 1.1.2005.

Norads stipendprogram

40 år med kompetansevekst i spenning

Norad initierte i 2004 evaluering av Norads stipendprogram. Det er første gang Norads stipendordning/stipendprogram er blitt underlagt en samlet evaluering. Evalueringsrapporten fra Nordic Consulting Group (NCG) vil foreligge i mai-juni 2005.

Med støtte fra Norad gjennomførte SIU en deskstudie som forprosjekt til evalueringen. Målet med forprosjektet var å gi en oversikt over stipendprogrammets omfang, sentrale mål og virkemidler. Studien fokuserer på erfaringer fra sentrale aktører og deres kunnskap om hva som skjer med studentene som vender hjem etter oppnådd grad. Rapporten fra Renate Lunde og Kirsten Alsaker Kjerland viser at kompetansebygging i Sør har vært et stabilt mål i tiltaket siden 60-tallet, mens programmets relative betydning som bistandstiltak har avtatt. Omfanget av stipendiatvirksomheten utgjorde i den første etableringsperioden én til to prosent av det norske bistandsbudsjettet. I dag er andelen langt mindre. I perioden fra 1987 til 2003 har programmet i følge rapporten vært preget av diskusjon om innstramminger. Samlet har bevilgningene til opplæringsposten i perioden hatt en vekst på 3,5 millioner kroner.

Rapporten peker på spenninger mellom norske fagmiljø og mellom faginstusjonene og enkelte av Norads utestasjoner. De norske institusjonene rapporterer om at kursene har bidratt til å styrke kapasiteten og kompetansen ved samarbeidsinstitusjoner i Sør, blant annet ble kursrelevans fremhevet i intervjuene som ble foretatt. De norske fagmiljøene erfarer at studentene får anledning til å bruke utdanningen i praksis etter tilbakekomst. De vektlegger at kandidatene ble mer selvstendige, fikk sterkere etisk og kritisk sans og bedre evne til å inkludere nye perspektiv på prosjektarbeid hjemme. Lunde og Kjerlands rapport peker også på at det er gjort lite for å holde kontakt med og sikre «etterbruk» av studentene etter hjemreise. Ideen om stipendprogrammet som utenrikspolitikk for å sikre Norgesambassadører i Sør er mindre entydig i dag enn det var tidlig på 1990-tallet da ideen om Norgesaksen ble lansert i Norad.

TABELL 3: OPPTAK AV NORAD-STIPENDIATER I NORGE 1999-2004, FORDELT ETTER KJØNN

År	Menn	Kvinner	Totalt
1999	91	43	134
2000	97	50	147
2001	60	38	98
2002	49	55	104
2003	61	32	93
2004	49	83	132
Totalt	407	301	708

NUFUs lyttepost i Kampala

SIU arrangerte i samarbeid med Makerere universitetet et NUFU-seminar i Kampala, Uganda 8.-10. november 2004. Seminaret, med tittelen «Sharing experiences and visions», hadde som formål å bringe fram ideer og innspill til den fjerde NUFU-perioden (2007-2011). Seminaret i Kampala fulgte opp praksisen med å involvere samarbeidsinstitusjonene som er blitt gjennomført gjennom årene og som i dag kjennetegner NUFUs virksomhet. Første konferanse ble arrangert på Universitetet i Zimbabwe høsten 1991 som opptakt til starten av programmet, i 1997 på Universitetet i Dar Es Salaam som oppfølging av den første konferansen i Zimbabwe, i 2000 i Na Thrang i Vietnam som forberedelse til NUFUs tredje periode, og nå i 2004 i Kampala for å lytte til erfaringer og forslag fra institusjonene i Sør.

På Kampala-seminaret ble det i tillegg til de mer konkrete spørsmål om samarbeidsprosjekter og innrettingen av samarbeidet fremover, diskutert og satt fokus på hvordan FNs tusenårsmål kan integreres i NUFUs strategi, samt hvilken rolle høyere utdanning vil kunne spille i en fremtidig strategi for utdanning for alle.

Samtalene og drøftelsene omkring NUFU-programmet dreide seg om

videre utvikling av kvalitet i institusjonenes vurdering av søknader, i programstyrets vurdering og valg av søknader som skal støttes, og ikke minst om å sikre kvaliteten på gjennomføringen av prosjektene. Deltakerne drøftet betydningen resultater fra NUFU-samarbeidet har og kan ha for styrking av institusjonene i Sør, samt for lokale miljøer og ikke minst som bidrag til løsning av nasjonale problemer i de enkelte land. Seminaret fokuserte også på innrettingen av de enkelte prosjekter og anbefalte nå, etter at NUFU-samarbeidet er blitt fast forankret ved samarbeidsinstitusjonene i Sør så vel som i Nord, at nettverk og regionalt samarbeid må stå sentralt i NUFUs fjerde periode.

Kampala-seminaret utarbeidet en resolusjon, en anbefaling til SIU og NUFUs programstyre. Denne resolusjonen danner utgangspunkt for det arbeidet som vil pågå i programstyret og i SIU i 2005 knyttet til forberedelser av ny avtale med Norad og retningslinjene for NUFU-programmets fjerde periode.

Gjennomgang og evaluering

Tre programmer forvaltet ved Oversjøisk seksjon ble gjennomgått eller evaluert i 2004. Uniconsult ferdiggjorde sin forvaltningsgjennomgang av SIUs administrasjon for programmer støttet av Norad, primært NUFU og Norads stipendprogram. Sørøst-Europa-programmet ble evaluert, og Norads kulturutdanningsprogram ble gjennomgått av CMI.

Gjennomgang av SIUs administrasjon av avtaler med Norad

Uniconsults oppdrag var å gi en kvalitativ vurdering av SIUs administrative og finansielle system og prosedyrer. Teamet skulle undersøke om disse ga god måloppnåelse og om midlene ble effektivt brukt.

Uniconsults rapport ga god attest til SIUs programadministrasjon:

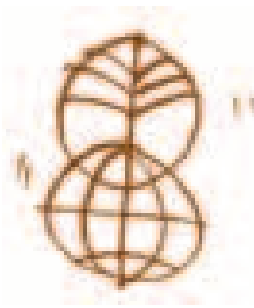
«Our general impression of the people and routines involved in the management of these programs is good, and we believe that SIU is providing services of good quality to Norad. For example, we believe that information systems to applicants and institutions are good, the application procedures are well managed and SIU has dedicated and well educated staff within their area of expertise. The technology level in areas like information systems and reporting systems are at a fairly high level for this type of organisation.» (Uniconsult-rapporten s. 4)

Rapporten slo fast at Norads relative del av SIUs administrasjon var minst så stor som budsjettene tilsa. Rapporten kritiserte SIU for dårlig oversikt over interimåret 2001 i NUFU som var «mellom» periode to og tre i NUFU-samarbeidet. Teamet foreslo justerte rutiner for NUFUs økonomiske rapportering og for avtaleformuleringer mellom partene for neste programperiode.

Rapporten anbefalte at bevilgningene i Norads stipendprogram i større grad blir basert på ett enkelt enhetsprisprinsipp og at stipendprogrammets kursportefølje i Sør ble vurdert lagt til NUFU. Teamet intervjuet en rekke aktører ved institusjonene, som i sum var godt fornøyde med SIUs programadministrasjon:

«Our analysis of the interviews, after having peeled off the frustrations related to overall policies of the programmes, lack of total funds etc, is a high level of satisfaction with the services provided by SIU.» (Uniconsult-rapporten s. 6)

Gjennomgang av Norads kulturutdanningsprogram

Gjennomgangen ble utført av seniorforsker Siri Lange, Chr. Michelsens institutt, høsten 2004. Norads kulturutdanningsprogram ble etablert i 2002 og har siden starten vært administrert av SIU. Det totale budsjettet for programperioden (2002-2005) er NOK 15 millioner. Formålet med programmet er å styrke de kulturelle institusjonene i partnerlandene og å bidra til profesjonalisering av kunstnere og kunstformer. Norske høyere utdanningsinstitusjoner samarbeider med partnere i Afrika om åtte prosjekter, som består blant annet av stipender til studier i dans og musikk i Norge (Zimbabwe, Tanzania), arrangering av kurs og grader i kordireksjon (Sør-Afrika), en serie av workshops som gir kunstnere «diploma of fine arts», workshops om musikk og musikkutdanning for barn (Tanzania) og forskning omkring kulturarv og turisme (Tanzania).

Gjennomgangen av resultatene i programmet konkluderer med at det store flertallet av prosjektene har oppfylt de to hovedmålene på en tilfredsstillende måte. Prosjekter som fokuserer på formelle kvalifikasjoner og som er en del av et større samarbeid over lengre tid i politisk stabile land, har i størst grad nådd målene. Lange diskuterer utfordringer i den første perioden av programmet og gir følgende forslag for neste programperiode:

- Programmet bør ha en lengre tidsramme
- Prosjektene bør fokusere på formelle kvalifikasjoner
- SIUs krav om at samarbeidet må involvere institusjoner på universitetsnivå bør tas ut
- «Sandwich»-grader bør oppmuntres
- Samarbeidspartnerne bør utvikle bindende kontrakter for studentene
- Prosjektsøknadene bør inneholde konkrete planer for ansettelse av studentene for å sikre styrking av institusjonene
- Samarbeidspartnerne bør vurdere å utvide og forsterke samarbeidet med gjensidig utveksling gjennom Fredskorpset

UNIConsult:
Administrative Review of Centre
for International University Co-operation

CMI:
The Norad Programme in Arts and Cultural Education.
A review of the first phase 2002-2004

Gode resultater fra felles forskning på Balkan

Flere prosjekter går mot slutten etter tre til fem års samarbeid under Sørøst-Europa-programmet. I 2004 ble det derfor etter initiativ fra Utenriksdepartementet foretatt en evaluering av utdannings- og forskningssamarbeidet. Rapporten ble levert departementet 20. desember og viser at prosjektene i stor grad har nådd målene og har hatt stor betydning for samarbeidspartnerne i Sørøst-Europa. Flere av disse prosjektene har fokusert på pensumutvikling, etablering av studietilbud og felles forskning på prioriterte områder.

Resultater fra evalueringen vil stå sentralt ved avslutningskonferansen for programmet i mai 2005. Det vil framover bli arbeidet mer med informasjon og synliggjøring av programmets resultater, og sammen med evalueringen vil dette være hovedtema på konferansen.

Det ble ikke foretatt ordinær utlysning av midler i 2004. Imidlertid ble det invitert til å søke om tilleggsmidler innenfor den eksisterende prosjektporteføljen. NOK 1,3 millioner ble utlyst i desember med tildeling i mars 2005. Midlene skal i hovedsak brukes til å finansiere publisering av resultater fra prosjektsamarbeidet, oversetting av materiale, eller andre aktiviteter for å spre resultater fra samarbeidet.

Avtalepartene har i 2004 startet forberedelsene for en videreføring av samarbeidsprogrammet med Sørøst-Europa. En eventuell ny avtale vil ventelig være klar innen sommeren 2005. Evalueringen vil høyst sannsynlig danne basis for hvordan en eventuell ny avtale utformes.

Programstyret har hatt to møter i 2004. I tillegg har det vært avholdt

samrådsmøter mellom avtalepartene. Programstyret har også foretatt to studieturer i 2004. I september 2004 arrangerte programstyret en prosjektlederkonferanse i Dubrovnik. Alle prosjektlederne i samarbeidslandene i Sørøst-Europa var tilstede. Formålet var å diskutere de ulike erfaringene i samarbeidet med de norske institusjonene, samt å utvikle nye ideer og identifisere områder for potensielle forbedringer for en eventuell ny programperiode. Evalueringsgruppen var også til stede på dette seminaret for å kunne ha individuelle samtaler med alle prosjektlederne. Tilbakemeldingene fra seminaret vil bli verdifulle i det videre arbeidet med å etablere et mulig nytt program fra 2005.

*Rick Fawn, Saara Bäck og Sjur Bergan:
Evalueringsrapport*

EUs nye medlemsland

Samarbeidsprogrammet med de nye medlemslandene i EU (tidligere programmet for kandidatlandene til EU) fortsetter å løpe ut 2005 på tross av de nye finansieringsordningene som ble innført i 2004. For å sikre at de ni prosjektene som ble tildelt midler får avslutte som planlagt, ble det i Statsbudsjettet satt av midler også for 2005. En eventuell videreføring av disse aktivitetene etter dette vil måtte foregå gjennom de nye finansieringsordningene.

SIU evaluerer svensk høgre utdanning

Seniorrådgiver Ulf Lie har vært med i et team som har evaluert internasjonalisering av svensk høgre utdanning. Evalueringen har resultert i to rapporter utgitt av Högskoleverket og er å finne på <http://www.hsv.se>. De er også utgitt i bokform: *En gränsløs högskola? Om internationalisering av grund- og forskarutbildning, og Goda exempel på internationalisering.*

Russland

Samarbeidsprogrammet med Russland fortsetter ut 2006. Prosjektene er i en midt-fase, og det rapporteres om god framdrift og godt samarbeid. Samarbeidspartene har hatt prosjekter over lang tid, flere helt tilbake til midten av 90-tallet. Dette er en viktig årsak til at prosjektene under Russlandsprogrammet har stor grad av suksess. Ved utgangen av 2004 bestod porteføljen av i alt tolv utdannings- og forskningsprosjekter.

Global teologi

NJORD V. SVENDSEN (tekst)
EIVIND SENNESET (foto)

Ein ny generasjon akademikarar ser med friske auge på afrikanarane sin plass i Bibelen etter eit århundre med vestlege fordommar og mistolkingar.

– Då Gud talte, var vi der, seier Philip Lokel, ugandisk akademikar og katolsk prest. Lokel held på med ei doktoravhandling om Afrikas rolle i Det gamle testamente. Kanskje verkar det sjølvstakt at Afrika og afrikanarar har ein plass i den store boka. Men for europeiske og nordamerikanske bibelforskarar, med unntak av nokre afroamerikanske bidragsytarar, har det slett ikkje vore sjølvstakt.

Ein ting er Lokel viss på etter eitt år med studiar av kva som har blitt skrivne om emnet: Afrikanarane i Bibelen har i stor grad vore ignorert, og om ikkje ignorert, så har tolkingane vitna om ein rasistisk og kolonialistisk mentalitet.

– Det er berre dei siste ti til femten åra at Afrikas tilvære i Bibelen har blitt anerkjent i religiøse studiar. Det finst eksempel på gode tolkingar, men dei har vore få, seier Lokel.

Om ein tar i betraktning at verdas religiøse sentrum ikkje lenger er å finne nord i verda, men derimot i den sørlige hemisfæren, er det kanskje på tide å vurdere dei etablerte teologiske sanningane på nytt.

Levande kristendom

Afrikansk kristendom er definitivt i live og veksande og har utvikla ein eigen identitet og egne uttrykk.

– Vi treng ein teologi som følgjer denne utviklinga, slik at uttrykk for afrikansk tru utviklar seg utover trommeslaga som er så karakteristisk for den afrikanske måten å tilbe Gud på, seier Lokel.

Det unike forskingsprogrammet «Afrikanisering av Bibelstudiar i tre østleg-afrikanske forskingsinstitusjonar», finansiert gjennom NUFU-programmet, er ei byrjing. To andre doktorgradsstudentar frå Madagaskar og Tanzania er også ein del av prosjektet. Dei gjer forskinga i heimlanda, men har lengre opphald på Misjonshøgskulen i Stavanger og ved University of South Africa, der dei vil motta gradane.

– På ein måte har desse teologistudiane politisk tyding, noko som kan medverke positivt i utviklinga av samfunnet, seier professor Serapio Kabazzi-Kisirinya, leiar for institutt for religionsstudiar ved Makerere universitetet i Kampala. Kabazzi-Kisirinya var også med på å omsetje Bibelen til Luganda. Saman med professor Knut Holter frå Misjonshøgskolen i Stavanger står han i spissen for samarbeidet, som vokste ut av eit teologi- og religionsnettverk mellom Noreg og sju afrikanske land.

Det gamle testamente viktig

Heilt frå starten var det klart at det var naudsynt å vie tid til Det gamle testamente. Testamente har lenge blitt oppfatta som spesielt viktig blant afrikanske teologar. Det er fleire grunnar til dette. Spesielt har historia om bortvisinga frå Egypt med element av opprør og fridom vore viktige, ikkje minst under apartheid-tida i Sør-Afrika.

På instituttet for religionsstudiar blir studentane tilbydde både Bibelstudiar og studiar av Koranen. Professor Kabazzi-Kisirinya håper å få etablert mastergradar i kristendom og islam i framtida.

– Studentane kjem frå ulike religiøse tradisjonar. Bibelstudiar er ein viktig strategi for inter-religiøs kommunikasjon, seier han.

– Vi ønskjer Bibeltolkingar som reflekterer dagens globale religiøse kontekst, seier Knut Holter på Misjonshøgskulen.

Skulen fokuserer i stadig større grad på ikkje-vestleg teologi og bibelske tolkingar. Studentane kjem frå heile verda. Gjennom dette prosjektet har skulen tatt endå eit skritt lenger mot å bryte opp det tradisjonelt vestlege fortolkningsmonopolet.

Kvite, middelaldrande menn

– Lauget av akademiske bibeltolkarar har tradisjonelt vore kvite, middelaldrande menn. I dei seinare åra har det vakse fram ein aksept for at tolkaren sitt perspektiv har påverknad på tolkinga. Konsekvensen av dette er at vi ser at stadig fleire kvinner legg meir vekt på kvinner, svarte og/eller afrikanske legger vekt på rolla til afrikanarar og Afrika i sine fortolkingar, seier Holter.

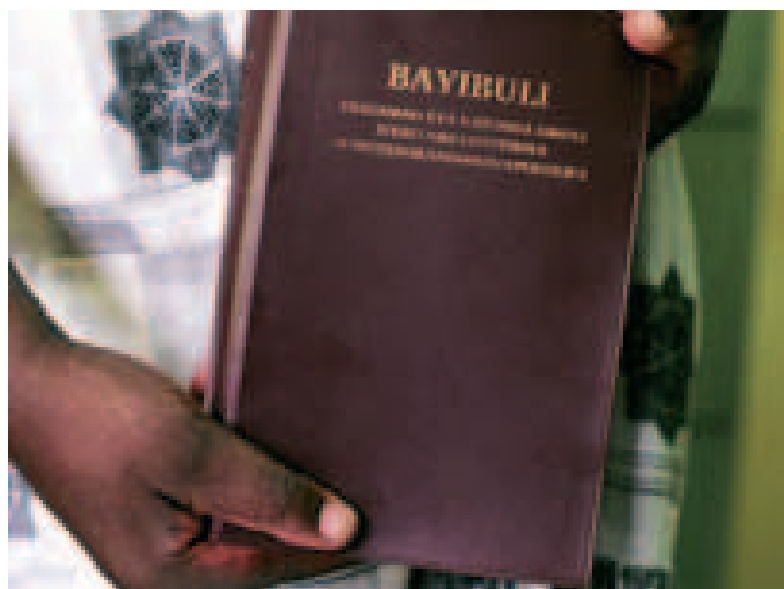
Holter håper at Bibel-prosjektet vil hjelpe til å byggje ein akademisk afrikansk teologisk tradisjon som reflekterer afrikanske erfaringar, heller enn å bli ein kopi av vestlege tradisjonar.

– Prosjektet kan få noko å seie også utanfor Afrika ved at andre forskarar kan følgje den same metodologiske tilnærminga, konkluderer Holter.

Artikkelen er ei omsett og forkorta utgåve av ein artikkel i Global Knowledge.

- Eg håper at ein ny teologi kan gi sjølvttillit til kirkesamfunn i Afrika, seier Philip Lokel, som forskar på afrikanarar og Afrika sin plass i Bibelen.

Gudstenestene i Kampala blir haldne både på Luganda og engelsk.

Profilering i utlandet

I vedtekter gitt av UFD i mars 2004, har SIU fått det nasjonale ansvaret med å profilere Noreg som studie- og forskningsland i utlandet. Det vart i fjor oppretta ei stilling som informasjonssjef, som har det faglege ansvaret for denne delen av SIU si verksemd. Informasjonssjefen tiltrådte 1. juni 2004.

SIU starta i 2004 det grunnleggjande arbeidet med den nye oppgåva. Styret vedtok i sitt møte i september å opprette ei rådgjevande arbeidsgruppe for utanlandsprofileringa, der utdanningssektoren har fire representantar og UD, UFD og studentorganisasjonane har ein representant kvar. Like før årsslutt vart også arbeidet starta med å greie ut grunnlaget for merkevarerbygging av høgare norsk utdanning.

SIU har i 2004 gjennomført ei rekkje møter med institusjonar, organisasjonar og styresmakter i Noreg, våre nordiske søsterorganisasjonar, samt einskilde samarbeidspartnarar i Europa. Målet med desse møta var å samle kunnskap om korleis andre land arbeider med å profilere høgare utdanning internasjonalt. SIU har likeeins delteke på nokre nasjonale konferansar med same målsetting. SIU tok i 2004 over ansvaret for å koordinere den norske standen på NAFSA-kongressen.

Dei nordiske landa har i løpet av 2004 etablert eit nærare samarbeid enn før med sikte på å kontinuerleg vurdere trongen for å opptre som ei eining i utlandet når det gjeld å profilere høgare utdanning.

Personalet i SIU

SIU er ein kunnskapsorganisasjon og har eit høgt utdanningsnivå blant dei tilsette. Det er store forventningar til jobben organisasjonen skal gjere med internasjonalisering av utdanningssektoren i Noreg. Det er avgjerande at alle medarbeidarane i SIU til ein kvar tid har tilstrekkelege kunnskapar om sine einskilde arbeidsområde, og ikkje minst har evner til å formidle desse kunnskapane på ein slik måte at utdanningsinstitusjonane og styresmaktene har nytte av dei. Det set også store krav til SIU når organisasjonen veks i takt med dei nye oppgåvene som vert lagt til organisasjonen etter at SIU vart statleg forvaltningsorgan.

Ved inngangen til 2004 hadde SIU 25 fast tilsette. 2004 var eit år med sterk vekst i talet på tilsette, og mange har fått endra arbeidsoppgåvene som følgje av overføring av nye oppgåver frå Utdannings- og forskingsdepartementet. SIU har nytta midlertidig og innleidd arbeidskraft for å få utført fleire arbeidsoppgåver i ein situasjon med omorganisering og endring i mandat. Det er gjort stor innsats i arbeidet med utgreiingar og informasjon.

SIU fekk ny direktør frå 1. august, mens informasjonssjef starta opp arbeidet 1. juni 2004. Mot slutten av året vart det utlyst stillingar for nettredaktør og programmedarbeidarar for Erasmus/Erasmus Mundus, Kvoteordninga og NUFU-programmet.

Det er oppretta ein utgreiingseinig på 3 personar. Alle desse har lang erfaring frå SIU som seksjonssjefar og tidlegare direktør.

Gjennomsnittleg alder i SIU er 45 år i 2004. Det er 12 tilsette i gruppa 29 – 39 år, 11 tilsette i gruppa 40 – 49 år, 6 tilsette i gruppa 50 – 59 år og 6 tilsette i gruppa over 60 år. Totalt har SIU 35 midlertidige og faste tilsette ved utgangen av 2004. Av desse er 19 kvinner. SIU er ein språkmektig organisasjon, og dei tilsette rår med over 15 framandspråk.

IT-aktiviteter

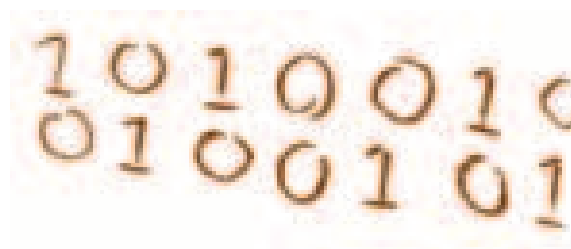
På driftssiden har 2004 vært et travelt år for SIU. Det har kommet mange nye medarbeidere til SIU i løpet av året. Kjøp av nye pc'er kombinert med flytting og utvidelse av kontorlokaler har tatt mye tid. Det er anskaffet og installert nytt videokonferansesystem, og i løpet av året har SIU oppgradert serverpark og programvare for administrasjon av lokalt nettverk.

På utviklingssiden er fagadministrative løsninger videreutviklet i tråd med programmenes behov. SIU har bistått CIMO med teknisk løsning for å sikre driften av Nordplus-programmet, ettersom det oppstod problem med den nye løsningen som skulle ivareta dette programmet. Med ny grafisk profil og nytt senter er det foretatt midlertidige tilpasninger av SIUs nettsider. Selve oppgraderingen av siu.no vil skje i 2005. Portalen er også utvidet med informasjon om nye aktiviteter som SIU har fått ansvar for i løpet av året.

SIU gikk gjennom fagadministrative system i 2004 med tanke på mulighetene for et felles fagadministrativt system. Arbeid med spesifisering og utvikling vil starte i 2005. NUFU online rapporteringsløsning er videreutviklet blant annet med forbedret prosjektpresentasjon på web.

Høsten 2005 etablerte SIU en ny og forbedret løsning for opptakt til Norads stipendprogram og startet arbeidet med å utvikle en nasjonal mastergradskatalog på web for engelskspråklige mastergradstilbud. Det ble i tillegg utviklet et elektronisk system for administrasjon og publisering av skriftserien og andre publikasjoner.

Sent høsten 2004 fornyet SIU kontrakten med EU-kommisjonen om ISOC-databasen.

Styrer og utvalg i SIU 2004

SIUs styre

Medlemmer	Representerer	Varamedlemmer
Høgskoledosent Knut Brautaset, leder Høgskolen i Agder Rektor Gunnar Breivik Norges idrettshøgskole Forskningsdirektør Ingvild Broch Universitetet i Tromsø	Universitets- og høgskolerådet	1. vara Dagrun Kvammen, Høgskolen i Oslo 2. vara Hélène Ullerø, Universitetet i Oslo 3. vara Kst. utdanningsdir. Hilde Skeie, NTNU
Rektor Ann Kristin Norum, nestleder Den norske Balletthøgskole	Nettverket for private høgskoler	Høgskoledirektør Ole Eriksen*) Misjonshøgskolen, Stavanger
Divisjonsdirektør Irene Dahl Andersen Sykehuset Østfold HF	Utdannings- og forskningsdepartementet	
Internasjonalt ansvarlig Aslak Solumsmoen Norsk Studentunion (til 30.06.2005)	Studentorganisasjonene	Internasjonalt ansvarlig Erik S. Evans Studentenes Landsforbund (til 30.06.2005)
Rådgiver Paul J. Manger	SIU	Førstekonsulent Siv Andersen
OBSERVATØRER	Representerer	Merknader
Ekspedisjonssjef Jan S. Levy	Utdannings- og forskningsdepartementet	
	Utenriksdepartementet	
Seniorrådgiver Sissel Volan	Norad	
Generalsekretær Ola Stave	Universitets- og høgskolerådet	
Høgskoledirektør Ole Eriksen Misjonshøgskolen, Stavanger	Nettverket for private høgskoler	*) Er også varamedlem for Norum

Programutvalg for Sokrates

COMENIUS	Representerer	Medlem	Varamedlem
	Utdanningsforbundet	Per Ramberg (NTNU)	Marit Dahl
	Landsorganisasjonen (LO)	Kristine Hansen	Per Skau
	Kommunenes sentralforbund (KS)	Katrine Nikolaisen	
	NHO	Christian Hellevang (Bilbransjen)	
	Universitets- og høgskolerådet (ny 2004)	Leif Eriksen (HiFinmark)	Morten Kielland (HiO)
	Elevorganisasjonene		
	UFD	Observatør	Varaobservatør
	BUFA	Bodhild Baasland (Læringssenteret)	Lone Lønne Christiansen
GRUNDTVIG	Representerer	Medlem	Varamedlem
	Voksenopplæringsforbundet (Vofo)	Sturla Bjerkaker	Cathrine Thue
	LO	Trygve Natvig	
	NHO		
	Utdanningsforbundet	Marit Dahl	Guri Sandbakken
	Norsk forbund for fjernundervisning (NFF)	Torhild Slåtto	
	Folkehøgskolerådet	Odd Haddal	Odd Arild Netland
	Universitets- og høgskolerådet	Anne Iversen (Norgesuniversitetet)	Mona Majgaard
		Observatør	Varaobservatør
	UFD	Erik Dahl	
BUFA			
ERASMUS	Representerer	Medlem	Varamedlem
	Universitets- og høgskolerådet (UHR)	John Kristian Sanaker (UiB)	Melanie Etchell (Veterinærhøgskolen)
	UHR	Knut Duesund (Hi Telemark)	Åse Mørkeset (HiÅlesund)
	UHR	Hilde Skeie (NTNU)	Astrid Revhaug (UiTØ)
	UHR	Svein Arild Pedersen (HiAgder)	Danuta Tomczak (HiØstfold)
	Landsorganisasjonen (LO)	Berit Asker	Trine Lie Larsen
	NHO		
	Utdanningsgruppenes hovedorganisasjon (UHO)	Tove Hauge	Turi Pålerud
	Akademikerne	Sigrid Lem	Bjørn Berg
	Norsk Studentunion	Svein Brembo	Eivind Vad Petersson
	Studentenes landsforbund	Magnus Holla Syvertsen	Lene Henriksen
	Nettverket for private høgskoler (ny 2004)	Marit Hallset Svare (Dronning Mauds Minne)	Ingunn Tepstad (Bergen Arkitektskole)
		Observatør	Varaobservatør
UFD	Lene Oftedal	Tarjei Skirbekk	

Programstyre for Norads stipendprogram og kulturutdanningsprogram

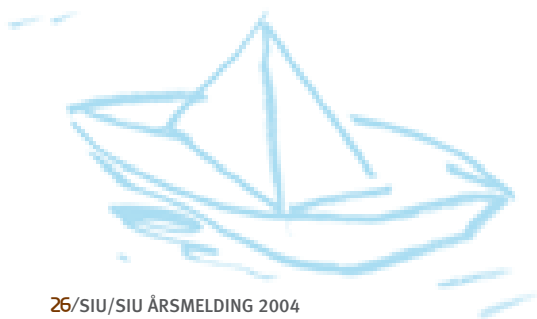
NORAD-PROGRAMMENE

Medlemmer	Varamedlemmer (personlig)
Førsteamanuensis Ragnar Øygard, leder, Norges landbrukshøgskole	Direktør Ruth Haug, Noragric, Norges landbrukshøgskole
Førsteamanuensis Bjørn Hersoug, Fiskerihøgskolen, Universitetet i Tromsø	Seksjonsleder Ingrid Bergslid Salvesen, Universitetet i Tromsø
Professor Gunnar Bjune, Universitetet i Oslo	Førstekonsulent Karen C. Johansen, Universitetet i Oslo
Førsteamanuensis Bjørg J. Bjøntegaard, nestleder Norges musikkhøgskole	Kontorsjef Toril Gjerdet, Kunsthøgskolen i Oslo
Professor Torgeir Moan, NTNU	Seksjonssjef Hilde Skeie, NTNU
Førsteamanuensis Andreas Steigen, Universitetet i Bergen	Professor Gro Lie, Universitetet i Bergen
Førsteamanuensis Anne Ryen, Høgskolen i Agder	Førsteamanuensis Siv Oltedal, Høgskolen i Bodø
Vegard Stokland, Norsk Studentunion	Aslak Solumsmoen, Norsk Studentunion
Observatører	
Elizabeth Heen, Norad	
Marianne Rønnevig, Norad	

Programstyre for Russland, Kandidatlandene til EU og Balkan

RUSSLAND, KANDIDATLANDENE TIL EU OG BALKAN

Medlemmer	
Universitets- og høgskolerådet	Forskningsdirektør Ingvild Broch, Leder, Universitetet i Tromsø
	Professor Svein Mønnesland, Universitetet i Oslo
	Amanuensis Frode Lieungh, Høgskolen i Telemark
	Forskningsleder Nanna Kildal, Universitetet i Bergen
Norges Forskningsråd	Forskningsdirektør Merete J. Ulstein, Nestleder, NIVA
	Direktør Jon Naustdal, NIBR
	Forsker Vigfrid Næss, Dynal
	Professor Ole Nørgaard, Universitetet i Aarhus
Utenriksdepartementet	Ingrid Schulerud
Varamedlemmer	
Universitets- og høgskolerådet	Seniorrådgiver Sissel Hertzberg, NTNU
Norges Forskningsråd	Avd.direktør Per Magnus, Nasjonalt folkehelseinstitutt
Utenriksdepartementet	Aud Kolberg
Faste observatører	
Utenriksdepartementet	Førstekonsulent Dagfrid Hjorthol
	Underdirektør Harald Sandhåland
Utdannings- og forskningsdepartementet	Rådgiver Lene Oftedal
Nettverket for private høgskoler	Førsteamanuensis Anne Welle-Strand, BI

Programstyre for Nasjonalt program for utviklingsrelatert forskning og utdanning (NUFU)

NUFU-PROGRAMMET	Medlemmer	Personlige varamedlemmer
	Professor Roger Abrahamsen, leder Norges landbrukshøgskole	Førsteamanuensis Trygve Berg, Norges landbrukshøgskole
	Førsteamanuensis Edvard B. Messelt, nestleder, Universitetet i Oslo	Direktør Bente Herstad, Universitetet i Oslo
	Førsteamanuensis Karin Pittman, Universitetet i Bergen	Professor Thorkild Tylleskår, Universitetet i Bergen
	Professor Janneche Utne Skaare, Norges veterinærhøgskole	Professor Kristin Tornes, Høgskolen i Molde
	Avdelingsdirektør Knut Stenberg, NTNU	Professor Ånund Killingtveit, NTNU
	Professor Anne Marie Støkken, Høgskolen i Agder	Professor Harald Knudsen, Høgskolen i Agder
	Student Sven Tore Relling, Norsk studentunion (fra juli 2004)	Student Eivind Vad Petersson, Norsk studentunion (til juni 2004)
	Professor Randi Rønning Balsvik, Universitetet i Tromsø	Professor Carl Erik Schulz, Norges fiskerihøgskole, Universitetet i Tromsø
	Observatører	
	Sigrud Romundset, UD	
	Liv Tørres, Forskningsrådet	
	Lill-Ann Medina, Norad	

SIU Nøkkeltall

Program/Avtaler	2003 Regnskap	2004 Regnskap	2005 Bevilgning
Sokrates	30 435 000	31 744 000	28 000 000
Erasmus Mundus	-	1 000 000	1 000 000
Erasmus Link	-	500 000	2 000 000
Nordplus	33 315 000	220 000	-
Nordmål	4 600 000	-	-
Nordplus informasjon (NFR)	-	100 000	100 000
eLæringsprogrammet	-	362 000	362 000
NUFU	43 056 000	60 412 000	80 584 000
Norads stipendprogram	52 500 000	52 500 000	52 500 000
Sommerskolen	1 673 000	1 673 000	1 673 000
Kurs i sør	4 000 000	3 726 000	4 000 000
Norads Kulturutdanningsprogram	3 382 000	5 544 000	5 000 000
Sørøst-Europa*	15 000 000	15 000 000	-
Russland	10 000 000	11 000 000	11 000 000
Kandidatlandene til EU**	10 000 000	10 000 000	10 000 000
Forvaltningsoppgaver UFD	-	5 000 000	18 250 000
TOTALT	207 961 000	198 781 000	214 469 000

Alle tall i norske kroner

SIUs administrasjonskostnader er dels dekket gjennom de ulike programmene (overhead) og dels gjennom spesifikke bevilgninger fra avtalepartene. De totale administrasjonskostnadene til SIU var på MNOK 23 i 2003 og MNOK 28 i 2004. Bevilgning for 2005 er på MNOK 34 (økte oppgaver finansiert av UFD).

* slutt i 2004

** slutter i 2005

SENTER FOR INTERNASJONALISERING AV HØYERE UTDANNING
TLF: 55 30 88 00 FAKS: 55 30 88 01 E-POST: siu@siu.no VEV: www.siu.no
ADRESSE: Postboks 7800, 5020 Bergen
BESØKSADRESSE: Vaskerelven 39, 5014 Bergen

